

T.C.
ULAŞTIRMA DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

41253
AK-123

Sayı : 44697349-610.01/26145
Konu : Adana Milletvekili
Sayın Ali DEMİRÇALI'nın
yazılı soru önergesi

05 Haziran 2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 08.04.2014 tarihli ve 43452547-120.00-172386 sayılı yazınız.

Adana Milletvekili Sayın Ali DEMİRÇALI'nın 7/41253 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Lütfi ELVAN
Bakan

EK :

1) Cevap formu (2 Sayfa)

Hakkı Turaylıç Caddesi No:5 06338 Emek / Çankaya / ANKARA

Telefon: 203 10 16

E-posta: sgbl@udhb.gov.tr

Faks: 213 07 60

İnternet Adresi: www.udhb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi alınacak kişi:

C. Tanfer TEMİZKAN

Şef

Bağı Kuruluşlar

İlgili Kuruluşlar

İlişkili Kurum/Kuruluşlar

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ DEMİRÇALI'NIN
7/41253 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI**

Ukrayna'da faaliyet gösteren Askeri Araştırmalar Merkezi'nden yapılan açıklamalara göre; Akdeniz'de bulunan ABD'nin 6'ncı filosuna bağlı savaş gemilerinin Karadeniz'e doğru yola çıktığı duyuruldu.

Açıklamada, ABD'nin Akdeniz'deki 6'ncı filosuna bağlı savaş gemisinin, ayrıca 27 Şubat tarihinde Akdeniz'e giriş yapan, ABD donanmasına ait bir uçak gemisinin de rota değiştirerek, Ege sularına yöneldiği iddia edildi.

Bahse konu gemilerin savaş gemisi olmasının ötesinde uçak gemisi olduğu bilgisi doğru ise bu gemilerin; Türkiye'nin 1936'da Bulgaristan, Fransa, Büyük Britanya, Avustralya, Yunanistan, Japonya, Romanya, Sovyetler Birliği ve Yugoslavya ile imzaladığı Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ne göre, uçak gemilerinin Karadeniz'e çıkışı veya inişine izin verilmediği,

Bu bağlamda;

SORULAR:

1- Savaş gemilerinin Boğazlardan geçmesi için, Türk Hükümetine diplomasi yoluyla bir ön bildirimde bulunulması gerekmektedir. ABD savaş ve Uçak gemisinin Türk Boğazlarından geçişi için bir ön bildirim yapılmış mıdır? Yapılmış ise ne zaman yapılmıştır. Süre itibarlı sözleşmedeki zamansal bildirim limitine uyulmuş mudur?

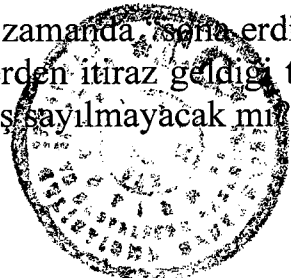
2-Boğazlardan geçişte bulunabilecek bütün yabancı bayrak savaş yetenekli deniz kuvvetlerinin en yüksek toplam tonajı ne kadar olmalıdır? Bu yönü ile sözleşmede kıstas olan özellikle Rusya'nın ve diğer kıyıdaş ülkelerin Karadeniz'deki askeri savaş gemilerinin toplam tonajları bilinmekte midir?

3-Türk Boğazlarından bugüne kadar uçak gemilerinin geçişine izin verilmiş midir? Verilmiş ise hangi gerekçelerle ve hangi ülkelere bu istisnalar tanınmıştır?

4- Türk Boğazlarından geçiş yapacak olan askeri gemilerin beyan usulüne göre geçiş yaptıkları bilinmektedir. Uçak gemisi özelliklerini taşıyan bir askeri gemi, boğazlardan geçiş hakkı kazanmak için farklı bir beyanda bulunarak geçiş hakkı kazanabilir mi?

5- Rusya, ABD savaş gemilerinin yol açacağı herhangi bir sorundan Türkiye'yi sorumlu tutacağını daha önce açıklamıştı. Boğazlardan, Karadeniz'e geçiş yapacak ABD savaş gemilerine izin verildiği takdirde, Türkiye olası bir savaşın bizatihi tarafı olarak ilan edilmiş sayılmaz mı?

6- Montrö sözleşmesine taraf devletlerin herhangi bir zamanda "sıra erdirmeye ön-bildirimi" hakları bulunmaktadır. Bu geçişlere taraf ülkelere itiraz geldiği takdirde, Türk devleti bu sözleşmeden doğan tüm haklarını kaybetmiş sayılmayacak mı?

CEVAPLAR:

1936 tarihinde imza altına alınan Montreux Boğazlar Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesi uyarınca; Türk Boğazlarından geçiş yapmak isteyen Karadeniz'e kıyıdaş olsun veya olmasın, deniz kuvvetlerine mensup tüm gemiler, gemilerin teknik özellikleri ile geçiş takvimini havi bildirimlerini Türk Dışişleri Bakanlığı'na yapmakla yükümlüdürler.

Bu bağlamda; önergede belirtilen 27 Şubat 2014 tarihinden sonra üç adet ABD gemisi Türk Boğazlarından geçiş yapmak amacıyla Dışişleri Bakanlığımıza bildirim yapmış olup, söz konusu geçişlerle ilgili olarak Dışişleri Bakanlığı tarafından Bakanlığımıza da gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

Montreux Boğazlar Sözleşmesinin 14'üncü maddesi uyarınca, Türk Boğazlarında transit geçişte bulunabilecek bütün yabancı deniz kuvvetlerinin en yüksek toplam tonajı 15.000 tonu ve herhangi bir kuvvete ait gemi sayısının ise dokuzu aşmaması gerekmektedir. Yine sözleşmenin 18'inci maddesi gereği, barış zamanında Karadeniz'e kıyıdaş olmayan devletlerin Karadeniz'deki gemi tonajının toplamı 30.000 ton ile sınırlandırılmıştır. Bununla birlikte, Boğazlardaki bir limanı ziyaret eden gemi/gemiler bu kapsam dışında tutulmaktadır. Sözleşmenin 18'inci maddesinin (b) fıkrası uyarınca, Rusya dahil Karadeniz'deki askeri gemilerin toplam tonajları her yılın 01 Ocak ve 01 Temmuz tarihlerinde Türk Hükümeti adına Dışişleri Bakanlığımıza bildirilmesi gerekmektedir.

Montreux Boğazlar Sözleşmesinin askeri gemiler için yukarıda belirttiğimiz tonaj tahdidine dayanılarak Türk Boğazlarından herhangi bir uçak gemisinin geçişine izin verilmemiştir. Uçak gemisi olma özelliği taşıyan askeri bir geminin yanlış beyan ile başka bir askeri gemi statüsünde geçme olasılığı bulunmamaktadır.

Öte yandan, Ukrayna Deniz Kuvvetlerine bağlı bir uçak gemisi iken, tüm silah teçhizatlarından arındırılmış ve geminin yürümesini sağlayan motor ve benzeri ekipmanı sökülerek yüzer kütle haline getirilmiş olan "VARYAG" gemisi "yüzer eğlence deniz aracı" olarak gerekli olan tüm emniyet ve güvenlik tedbirleri alınması kaydıyla, dönemin denizcilikten sorumlu Devlet Bakanı Şükrü Sina GÜREL'in uygun görmesinin akabinde çıkartılan Bakanlar Kurulu Kararı'na istinaden, uygun çeki gücünde römorkörler marifetiyle 01 Kasım 2001 tarihinde İstanbul Boğazı'ndan ve 02 Kasım 2001 tarihinde de Çanakkale Boğazı'ndan geçişi sağlanmıştır.

Montreux Boğazlar Sözleşmesi ile ilgili hususlar ve değerlendirmeler Dışişleri Bakanlığı'nın yetki alanında bulunmaktadır. Dışişleri Bakanlığı'nın tarafımıza ilettiği bildirimler doğrultusunda hareket edilmektedir. Bu gemilerin bildirimleri ve süre limitine uygunluğu hususlarına ait detaylı bilgilerin Dışişleri Bakanlığımızdan alınmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

